

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

<p>PRETIULU ABONAMENTULUI: Péntra Austro-Ungari'a pe anu . . 5 fl.—cr. " " " " 1/2 anu 2 fl.50cr. Péntra Romani'a si strainetate pe anu 14 fr. " " " " pe 1/2 a. 7 fr.</p>	<p>PRETIULU INSERTIUNILORU: Péntra publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.; si mai sus 5 fl. v. a.</p>	<p>Correspondentiele sè se adreseze la Redactiunea dela „Biseric'a si Scól'a.“ Èr banii de prenumeratiune la „TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD.“</p>
---	--	---

La sfersitulul anului 1885.

„La mórte se cunósce omulu, ce-a platitu, pana cand a fost in viétia!“

Asia ne spune o vorba vechia romanésca, si romanulu o nimeresce.

Se duce si anulu 1885. Móre si acestu anu pèntu actualitate, si preste dóne dile trece si elu in domeniulu istoriei; ér noi, cei cari aici vom fi remasi, va trebui, se ne inprietenimu cu succesorulu seu, cu anulu 1886.

Vom fi facuti noi ómenii asia, cá se ne bucuràm, cand ne despartimu de unu anu, si intràm in altulu.

Si ómenii sciu, ce facu, si bine vor fi facendu, ca se bucura, cand intra in unu anu nou. Si dóra nici ca s'ar poté altcum. Omulu cât este, si cât traiesce pre acestu pamentu, n'are altu radimu mai puternicu, decât speranti'a intr'unu viitoriu mai bunu si mai ferice. Acésta sperantia i-facè bucuria, ér acésta bucuria se aréta mai cu seama la schimbarea aniloru.

Nu voimu a conturbá acésta meritata si naturala bucuria nimenui. Dar fiendu inea inaintea acestei mari serbatori, credemu, ca ne potemu permite a face ó servarea, ca in anulu 1886 toti vomu intrá cum be neficio inventarii anului 1885. Care va se dica anulu celu nou ne gasesce pre toti ómenii cei vechi, pre cari ne-a lasatu anulu 1885.

Si precum in natura nu se intempla sarituri: tocma asia nu se intempla nici intre ómeni.

Va intrá fiecare din noi si toti laolalta in anulu celu nou asia, precum ne-a lasatu anulu celu vechiu.

Si numai cu medilócele si puterile, de cari dispunemu la finea anului vechiu ne vomu poté continá lupt'a pèntu viétia in anulu celu nou.

Si medilócele, de cari vorbimu, potu se fia mai multe, si potu se fia mai putiene. Oricare ar fi inse numerulu loru, lucru de capetenia este: cá se le cunóschemu, si — vorb'a romanului — se vedemu la

mórtea anului 1885, ca ce-a platitu, pana cand a fost in viétia, si pana cand a trairu elu cu noi si noi cu elu — cá astfelu se ne scimu aflá si orientá mai bine in anulu celu nou.

* * *

Care va se dica, nu este asia de usioru se treci din unu anu in altulu; si serbatórea, ce ne sta inainte nu este numai o di de bucuria, ci este si o di de munca, carea trebuie muncita, daca voimu se potem merge inainte mai cu sporu si mai fara pótienéla.

Si vorbindu de munca in di de serbatóre — potem s'o patimu, ba se ne aprindemu paie pre capu, ca vremu se stricàm serbatorile.

Póte fi. Dar care este munc'a, pre carea o recomendàm noi cetitoriloru in acésta di de serbatóre?

Nimicu alt'a, decât se ne cunóschemu, si a-ne cunósce este cea mai mare binefacere pèntu noi, ér prin binefaceri a santitu Mantuitorulu lumii dilele de serbatóre.

Crestinésca munca pretindemu deci dela toti ceice voru ascultá de glasulu nostru. Nu pretindemu alt'a, decât se ne uitamu la noi, si se vedemu in ce stare ne lasa anulu 1885 — facendu-ne asia numit'a socóta a vietii.

Si vomu cascigá multu prin acésta socóta. Vomu vedé adeca: ce avemu la partea passiva si la cea activa atât in privinti'a materiala, cât si in privinti'a intelectuala, precum si in privinti'a morala.

Acésta socóta este obiectulu, pre carele timpulu, schimbarea anului ni-lu pune la ordinea dilei. Si este bine se ascultàm de poruncile timpului, pèntuca de elu sunt legati anii si viétia nóra.

Despre acésta socóta am mai vorbitu si la alte ocasiuni. Fiendu ea inse obiectulu, ce trebuie se ne ocupe chiar in aceste dile, tienemu de a nóra detorintia a ne pronunciá si de asta data asupra ei. Socót'a vietii trebuie sè se estinda in trei directiuni si anume: mai nainte de tóte trebuie se ne uitamu, cum stàm materialminte, si se vedemu, daca in a-

césta privintia am sporitu in auulu, ce espira. Ori am sporitu, ori nu, in totu casulu detorintia avemu a-ne intrebá si de causele si de motivele, cari ne-au facutu, se sporimu, seau se dâmu inapoi. Fiendu in curatu cu starea nóstra materiala se cercetâmu, daca in privinti'a intelectualala am sporitu, seau nu? si anume daca ne-am inmultitu noi cunoscintiele intelectuali, si respective armele, cu cari ne putem se ne urmâmu mai cu succesu calea ulterióra pre acestu pamentu. Infine detorintia avemu a ne examiná si starea nóstra morala din anulu, ce espira intrebându-ne de am facutu vre unu pasu inainte, si respective ne-am apropiatu noi de scopulu supremu alu vietii, de perfectiune, cá prin acést'a se ne apropiâmu de fericire.

In tóte aceste trei directiuni, oricare ar fi starea ce ni-o ar infacisiá socót'a fapteloru nóstre detorintia avemu a examiná si causele, cari o-au produsu, pentrucá orice sminta am aflá se-o potemu corege, si in tóte se potemu pasí cu mai multa sigurantia.

Astfelu facendu-ne socóta vietii vomu poté cunosce valórea anului 1885, si vomu avé unu punctu siguru de manecare pentru anulu 1886.

Se-ne facemu deci cu totii acésta socóta, pentrucá anulu, in care intrâmu se ne gasésca mai bine pregatiti si mai bine armati pentru ulteriór'a lupta de viétia.

Incheiandu dorimu onoratului nostru publicu si intregu poporului romanescu : anu nou fericitu !

Necazuri d'ale scóleloru nóstre.

Luptâmu de ani multi acum la inmultirea si intarirea scóleloru nóstre.

Si nu se póte tagaduí. S'au inmultitu in timpul din urma aceste scóle. S'au facutu adeca mai multe scóle noue, ér cele remase din betrani s'au ridicatu, si s'au mai intaritu, incât cu potintia ne-a fost intre impregiurările, in cari ne gasimu.

Cu tóte acestea omu nu este intre noi, carele se fia incantatu de succesele obtienute pre terenulu vietii nóstre scolarie. Doue sunt cu deosebire momentele, cari ne facu, se nu fimu multiemiti de starea actuala a scóleloru nóstre si anume :

Avemu in eparchia, cá forcia si putere de cultura pre langa institutul pedagogico-teologicu numai scólele elementarie. Cu tóte sfortiările nóstre, scólele elementarie, pre cari le avemu nu sunt nici destule, nici de ajuns prevediute cu puterile didactice necesarie, — cá ele se póta dá destula chrana spirituala poporului.

Si, marturisimu, nu suferu aceste scóle intru atât'a de lips'a de medilóce materiali si spirituali. Alt'a ni-se pare noue, ca este bub'a, si anume : se pare, ca nici acum dupa atâti'a ani de lupta pentru redicarea acestoru scóle n'am ajunsu inca, se fimu in curatu nici chiar cu ideile fundamentali, menite a-ne insufletí in acést'a lupta de viétia.

Dupa cele ce vedemu si audimu mai cu seama din poporu si dela inteligenti'a nóstra din poporu starea nóstra actuala in ceeace privesce scól'a ni-se infacisiéza cá si starea unei armate, carea pléca la resboiu, dar cum observa, ca-i lipsesce cev'a se intórece acasa, si incepe tóte pregatirile de a capulu.

* * *

Am publicatu dilele trecute unu articlu, intitulatu „Ceva despre cultur'a poporului nostru,“ scrisu de unu dnu invetiatoriu. In acestu articlu autoriulu, omu de specialitate in ale scólei, constata, ca mersulu culturalu alu poporului nostru pentru aceea este atât de anevoiosu, pentruca invetiatorii nu sunt destulu de bine salarisati, ca alegerile de invetiatori nu sunt totdeun'a nimerite, ca reportulu dintre invetiatori si preotime nu este destul de precisatu si lamuritu, si infine ca in scólele nóstre elementarie se pune pré mare pondu pre cantare, si se perde pré multu timpu cu cercetarea bisericeii etc.

Cestiunile, de cari ne vorbesce articlulu amintitu, nu sunt noue, si nu ne surprindu. Semtimu inse unu feliu de indispositiune, cá se nu dicemu durere, cand vedemu, ca nici acum nu suntem in curatu cu ele ; ci le totu sucimu, si invertimu, seau daca ne este iertatu a dice, le totu imblatimu si pre o parte si pre alt'a, fara se ajungemu, se culegemu grauntiele, si respective fara se-le dâm odata o buna solutiune, si se plecâmu inainte.

Dar se-ne lamurimu !

Cu adevratu este, ca salariile invetiatoresci in multe párti sunt mici si nendestulitórie. Cu adevratu este si aceea, ca voru fi multe scóle, cari nu sunt prevediute cu puterile didactice necesarie. Dar se ni se ierte, daca ne permitemu a constatá aici, ca nu dela marimea, seau micimea salariului invetiatorescu depinde sporiulu in scóla. Cunóscemu invetiatori cu salariu micu, dar cari facu sporiu multu ; si cunóscemu éراسi invetiatori cu salariu mari, dar cari nu facu alt'a in scóla, decât mergu cu instructiunea éca asia, ca se nu li-se póta imputá, ca nu-si vedu de oficiu. Si éراسi se ni-se ierte, daca dicemu, ca invetiatoriulu, carele nu gandesce la alt'a, decât la imbunatatirea salariului a incetatu de a fi invetiatoriu, mai nainte de a-si fi inceputu carier'a, si pana cand va gandí totu asia, n'are nici densulu folosu de scóla, dar nici scól'a nu are mare bucuria de densulu.

Omu nu este intre noi, carele se nu dorésca imbunatatirea salarieloru invetiatoresci. A realisá inse acésta imbunatatire omu nu este pre lume capace, decât numai invetiatoriulu.

Salariulu invetiatoriului lu-solvesce denariulu poporului. Si da romanulu nostru la tóta lumea denariulu seu, numai lui nu-i da nimenea. Ér omulu, carele este chiamatu a-i dá acestu denariu, si respective a-lu luminá, cá se-lu póta agonisí, si se i-lu póta dá este in prim'a linia invetiatoriulu.

Concluziunea naturala in punctulu acest'a este, ca : daca voimu se-ne dea poporulu salariu mai bunu, se-i dăm si noi mai multa invetiatura, si la timpulu seu ne va dá de buna seama si elu ceeace este alu nostru. —

* * *

Ni-se spune mai departe in articlulu citatu, ca nu sunt cele mai nimerite alegerile de invetiatori.

O scimu si noi acést'a, dar ce se ne facemu, daca inca nu ne-am deprinsu a manuá si practicá destulu de bine drepturile, ce ni-le acórda legea !—

N'avemu ce se ne facemu, decât se fimu cu rabadare, si se lucrámu din puteri, cá poporulu se-si cunosca, si pricépa interesele, sè se deprinda a-si practicá drepturile constitutionali, si atunci de siguru si in punctulu acest'a vomu merge mai bine.

De altcum poporulu nostru, celu putien asia am observatu noi, o ar nimeri si cu alegerile destul de bine, daca nu s'ar gasi in totu loculu câte cinev'a, carele lu-burghiéza, si carele nu-i da pace, se judece elu dupa mintea lui. Si acestu cinev'a este de regula seau unu invetiatoriu, seau unu preotu, seau altu nadragariu.

N'avemu deci, decât se lasámu tóte aceste burghiári si agitári la o parte, si iute ne vemu convinse, ca si alegerile voru succede mai bine.

* * *

Punctulu celu mai greu in articlulu, de carele vorbimu, este ca: repórtulu dintre invetiatori si preotime nu este destulu de precisatu si lamuritu.

Punctulu acest'a este betranu acum in istori'a pedagogiei, si la noi este o planta importata. N'a crescutu la noi acésta planta. O am luatú cá de peru dela alte confessiuni, si ne-am incercatu a o semená si in pamentulu nostru. Dar din norocire, cu tóte sfortiárele unoru pseudogradinari, streina fiendu ea de clim'a si pamentulu nostru, nu se póte aclimatisá, nu-i priesce, si nu sporesce.

Si bine este, ca astfeliu i-se intempla, pentruca avem noi destule buruieni de ale nóstre, cari ne dau destula munca, cá se-le curatimu din gradin'a scólei nóstre.

In punctulu, de carele vorbimu, ar fi trebuitu se fimu inca de multu in curatu, ca la noi preotimea nu are, si nu póte avé alte vederi si alte dorintie si aspiratiuni, decât acelea, cari in genere sunt ale poporului si ale natiunei.

Scimu si noi, ca pre ici, pre colo, se intempla neintielegeri si ciocniri intre preoti si invetiatori: Si este destulu de tristu, ca se intempla; ba mai multu este unu reu simptomu pentru acesti ómeni, simptomulu, ca sunt chiamati a conduce pre altii, si din ale loru fapte se vede, ca nu se sciu conduce nici pre sene.

Din nefericire aceste neintielegeri nu se potú curmá nici prin dispusetiuni consistoriale, nici prin concluse sinodale si congresuale. Ele sunt inse regu-

late pentru ómenii de o buna educatiune prin legile cele vecinice ale moralei si ale buneí cuviintie, — si intre ómenii, cari pórtá in inim'a loru aceste legi nici odata nu se potú intemplá neintielegeri si ciocniri.

Este de ajunsu, cá într'o societate mica, se fia unu omu cu aceste legi in inima, si credinti'a nóstra este, ca ele trebuie se incete.

A patr'a impregiurare, despre care dice articlulu citatu, ca ne impedece in mersulu nostru culturalu este ocupatiunea cea pré multa cu cantarea in scól'a nóstra poporala.

Cu adeveratu este, ca scól'a nóstra se ocupa forte multu cu cantarea. Intrebarea este numai, ca facemu noi prin acésta ocupatiune vre unu servitiu poporului, seau nu ?

Spre a-ne poté luminá asupra acestei mari intrebári trebuie se considerámu urmatórele :

Vechiu cá timpulu este adeverulu : ca unu poporu se póte desvoltá pre cale naturala numai in conformitate cu obiceiurile, cu traditiunile si cu firea lui, asia precum i-o a lasatu, si i-o a datu Ddiu.

Poporulu romanescu, diceamu mai deunadi, intr'unu articlu alu nostru, este din firea lui aplecatu spre poesia si spre cantare. In conformitate cu acésta aplecare poporulu nostru, asia s'a deprinsu elu a vedé si a gandi—nu privesce de omu invetiatu pre acel'a din semenii sei, carele nu scie, se cetésca apostolulu, si se cante in bisericá. Cine nu scie apoi cáta bucuria nu semte tieranulu romanu, cand si-aude prunculu producendu-se in bisericá in cantare si cetire ! Elu se semte in casulu acest'a mangaiatu, si multiemitu in sufletulu seu, ca prunculu nu i-a umblatu inzadar la invetiatura, si ca denariulu solvitu pentru sustienerea scólei i-s'a respplatitu.

Dar abstragendu dela acést'a, cantarea, fia ea bisericésca, fia nationala — are si ea unu scopu mare in educatiune. Priu cantare urmarimu scopulu de a formá inim'a elevului, si de formarea inimei, asia credemu noi, este de siguru tocma atât'a trebuintia, cá si de cultur'a mintii.

Apoi cantarea bisericésca si umblarea la bisericá sunt de o importantia multu mai mare pentru noi, decât s'ar paré acést'a la prim'a vedere. Acestea doue constituescu caracterulu confessionalu alu scóleloru nóstre, si numai prin aceste doue le vomu poté sustiené, si totu prin aceste doue vomu poté se-ne crescemu pre fiitorii credintiosi ai bisericéi nóstre.

* * *

Am amintitu pre scurtu aceste impregiurári. Cu acést'a inse n'am eshauriatu pre deplinu materi'a, de carea ne-am propusu a vorbí. Mai avem a adauge urmatórele :

Este unu feliu de pétra in cas'a nóstra, carea ne impedece, si ne face cele mai mari greutáti in tóte intreprinderile.

Ne-am deprinsu a nu tiené multu la puterile si la trainici'a nóstra mai cu seama cand este vorb'a de

a face câte unu pasu înainte. De câte ori voimu, se facemu, seau se întreprindemu câte cev'a bunu, mai totdeun'a audimu spunendu-ni-se, ca „nu se póte.“ Si acestu stereotipu „nu se póte“ ni-lu spunu de regula ómei, cari n'au ganditu, si n'au judecatu de locu asupra lucrului, de care este vorb'a.

Dar lucru de minune!

Estremele trebue sè-se intelnésca in totu loculu. Alaturea cu acestu „nu se póte“ intelnimu la noi unu feliu de grandomania in tóte. Precum in casulu dantaiu ne despretiuimu, si desconsideràmú insine puterile nóstre: tocm'a asia in casulu alu doilea ne aruncàmú privirile in ceriu, si nu voimu se ne uitàmú pre pamentu. Voimu adeca, ca daca facemu câte cev'a, se le facemu tóte cât se póte mai bine, ba inca si cu luesu; ér calea de medilocu, se pare, ca nu-i place nici unui'a dintre noi.

De amendoue aceste rele suferimu cu totii in mare mesura. Sunt între noi ómeni, cari la tóte ne respundu cu „nu se póte“; sunt apoi altii, cari tóte pretindu a-se face si la noi asia, precum se facu la altii, cari dispunu de puteri multu mai multe, decât noi.

Spre a-ne poté inse emancipá de aceste rele credinti'a nóstra este, cá se ne deprindemu a-ne cunosce mai bine si in tóte lucrurile nóstre se-ne facemu de maxima de viétia: a face in tóte ceceace potemu, dandu-ne trud'a, cá cu puterile si medilócele, de cari dispunemu tóte se-le facemu cât se póte mai bine. Atunci de siguru multe plansori, pre cari le audimu astadi, voru încetá.

Concurintia la bine.

„Luminatoriulu“ din Timisióra, in Nr. 140. de la 22. Decemvre a. c. publica urmatoriulu artielu:

Arad, 18/30. Decemvre 1885.

Erá in ani primi dupa infintiarea episcopiei din Caransebesiu.

Se presentasera la fericitul metropolitu Andreiu baronu de Siaguna in Sibiu amendoi episcopii sufragani, Ioan Popasu din Caransebesiu si fia-iertatulu Procopiu Ivacicoviciu din Aradu. Dupa finirea agendelu ce i-au intrunitu, archiereii mai vorbiau si de alte cause feliurite ce erau prin foi si la ordinea dilei. Aveam acum si noi o ierarhia nationala si ér naturalu ca in legatura cu acést'a sè se ventileze a dese in publicu si cestiunea nationalitatei episcopiloru nostri. La desbaterea acestei cestiuni vorbiau episcopii cu multu focu.

Si ce diceau Pré Santiele Loru, Parintii episcopi? Fiecare se laudá cá elu este din sange curatu romanescu, din o familia stravechia, si eschisivu nationala romanésca. — Atát'a ér bine si trumosu.

Urmá apoi scen'a a dou'a, in carea si unulu si altulu, dupa ce s'a laudatu cu nationalitatea, acum facea imputatiuni colegului seu, cá nu esti romanu, ci esti grecu, ba esti bulgaru, ba esti serbu. Asia s'a continuatu si la purcedere, cand in caruti'a de posta dise unulu altui'a: chiama-ti fratele, e colea, de vorbesce cu elu grecesce! — Acést'a scena nu li ér de gustu multor'a, spunendu ca se face o gluma cu nationalitatea.

In meritu inse, cât pentru interesulu nationalu, nu ér nici o opusetiune între amintitele doué scene, cá considerandu-le amendoue impreuna, ele ni spuneau cumca: Parintii episcopi voiau se faca unulu altui'a concurentia cu fapte bune nationali si bisericesci. Erá concurentia la bine. Asia a fost pururea între densii precum ne-am convinsu apoi la mai multe ocazioni, si totu asia între diecesele loru. Multu trebue se ne felicitámú cá ierarhia nationala romana s'a inceputu cu prelati atát de devotati binelui comunu.

Par. episcopu alu Caransebesiului incependu, ca se dicem asia, la vétr'a rece, a totu progresatu, si dieces'a astadi are teologia, preparandia, edificiele necesarie pentru Episcopu si pentru Consistoriu. Le-au inceputu tóte acestea inca de pre cand dieces'a ér sermana; si ce greu a trebuitu se-i fie, póte se-si intipúesca numai celu ce si insusi au asudatu in lucrulu pentru binele publicu si comunu. — Astadi s'au schimbatu timpurile; dieces'a Caransebesiului si-a capetatu partea ce-i competiá din fondurile comune dela Carlovetiu si din cele scolarie dela Pest'a, de unde deci nu se mai póte plange astadi togm'a ca odinóra, si este naturalu acum'a se progreseze mai cu usiurintia si cu indemanare mai mare, si daca n'ar face acést'a, ar fi vinovata in omissiune de cea — cum dicu judecatorii — cu circumstantie agravante.

Si noi nu ne-am insielatu in acceptarile si in sperantiele nóstre, cá éca vine P. S. S. P. Episcopu Ioan Popasu si cu scrisóra din 30 Noemvre a. c. anuncia tuturoru oficieloru si tuturoru credintiosiloru diecesei sale cá i-a succésu se efeptúesca acelu conclusu alu sinodului diecesanu carele cerea o tipografia diecesana. Anuncia Pré Santi'a Sa cá dorinti'a sinodului e satisfacuta, cá s'a infintiatu degia o tipografia diecesana si o libraria diecesana, éra „cu inceputulu anului viitoriu 1886 se va edá o fóia bisericesca, scolará, economica si literara, a carei'a programa se va publicá in decursulu lunei lui Decemvre a. c.“

Cui nu bate inim'a de bucuria la acestu anunciu alu Pré Santiei Sale Parintelui Episcopu Ioan Popasu? Noi toti recunóscemu cá nu se putea oferí credintiosiloru unu donu mai pretiosu de anulu nou, si toti cu o inima si cu o gura Te laudámú, Parinte Episcópe, si cantámú: „Intra multi ani, Stepáne!“

Acele institute vor deveni totu atáti luminatori mari, mai antaiu pe ceriulu diecesei de Caransebesiu, si de acolo peste orizontulu întregi natiuni si biserici, dinpreuna cu ceialalti luminatori ce-i avem inca de mai nainte si cu cei'a ce se vor redicá de acum'a. Cà intunereculu e mare si de multe lumini avem lipsa. Daca inse mai nainte cu unu deceniu, ér faptu epocalu a infintiá o tipografia, fie macaru numai un'a si in o diecesa, astadi se mesura altmintrea atare fapte, cand ii-vedemu pe straini cá in fiecare comuna câte de 3—4 mii de suflete au o tipografia séu dóue si o gazeta séu dóue d. e. Pecic'a, Lipov'a, Biseric'a Alba scl. astadi daca s'ar infintiá in fiecare protopresviteratu romanu câte o tipografia, nici acestea tóte n'ar fi mai multu epocalu lucru de aventare, ci numai unu ce necesariu de a ne aperá de coplesirea straina in cultura, literatura, industria, economia etc. Asia de multu progreséza compatriotii si atát de anevoia mobilisámú noi puterile nóstre. Vom ajunge si aci in dóg'a arménului cu rugatiunea: „Da-mi, Dómné, mintea romanului cea de pre urma!“

Fie veri cum, dar atát'a este constatatu si evidentu cumca daca n'a potutu veni mai de timpuriu, vine inse acum de-si face detorinti'a, si lu-intimpina cu laude in armonia tóta suflarea romanésca.

Daca la mediu de locu in concertu, se frange córd'a de pe instrumentulu cutarui participatoriu, armoni'a suferé, dar nu se perde totulu. Asia socotimu despre cuvintele

„Tribunei“ din 15/27 l. c. ce dice: „De ce ôre la Caransebesiu se potu întemeia asediamente noue, in vreme ce la Aradu si mai ales aici la Sibiiu se face abusu de asediamente de multu întemeiate?“

Nu cunoscemu astadi cu de amenuntulu starile din Sibiiu, dar un'a constatăm, este aceea că onorabil'a foia, carea arunca in facia Sibiiului vorb'a grea de abusu, nu dovedesce cu nimica afirmatiunea sa.

Cât pentru noi, cari apartinem la dieces'a Aradului, pana nu ni se dovedesce abuzulu, cauta se protestăm seriosu in contra acelei invinuiri. Daca onorabilulu diariu nu eră in oper'a Caransebesiului „un poco più mosso,“ pôte gasea că acelu faptu continea insusi de sine lauda destula, fara ca spre acést'a sè se mai recerà si infruntarea nôstra.

Cu durere inse cauta se marturisim că in societatea nôstra de astadi existe unu tribus, ce crede că elu se pôte inaltia prin a-i dejosii pre altii. Cum crede asia face. Dar acést'a credintia nu-lu va mantui. Si daca cineva ar voi se ne ispitésca pre noi din acea privintia, suntem gat'a a-i satisface curiositatei si a dechiará anticipativu si apriatu, că noi ne bucurăm de tôte faptele bune, că bunetatea altor'a nu descépta invidia in noi, si nu vom cercá valórea lucrului nostru prin a detrage din meritulu altui'a. Cunoscem o concurentia la bine, si numai in acést'a directiune primim lupt'a bucurosu cu diecesele surori.

Asia revenimu la Istoriór'a de mai nainte, si dicem celoru din Caransebesiu: „Daca voi suntetii romani nationali, apoi nici noi nu suntemu serbi séu greci; — si daca Voi „Ioan,“ apoi si noi „Ioan.“

Si ôre ce ar fi facutu Caransebesiulu, si noi n'am fi facutu aceea mai nainte de elu? Se trecemu unu picu in revista faptele mai remarcabile dela infiintarea ierarhiei nationali: Episcopii de mai nainte Procopiu Ivacicovicu si Miron Romanulu redusera numerulu celu pré mare alu preotiloru (cà erau la 7—10 inisi in o comuna bisericésca d. e. in Pecic'a, Siri'a scl. cam precum este si astadi in dieces'a Caransebesiului) apoi inmultira scolile, éra cele existinti dar admonite de guvernulu, le diréséra de salvarea caracterulu nationalu si confesionalu alu loru, o problema ce o continua si in carea asuda astadi si actualulu Parinte Episcopu Ioan Metianu, sub a carui'a conducere s'a edificatu langa catedrala frumós'a casa pentru teologia si pedagogia, si cand acést'a nu mai ajunsese ca se cuprinda numerulu celu mare alu eleviloru (numeru ce crescú peste ori ce acceptere, cà de unde erau d. e. la 45 de preparandi, astadi sunt la 130) atunci, pentru a dou'a ôra intr'unu deceniu, se zidi pomposulu institutu teologicu pedagogicu de astadi, apoi seminarulu, alumneulu, fondu preotiescu scl. scl. tipografia avem degia de diece ani, daruita diecesei de Parintele Episcopu din proprie medilócele sale.

Dar ca se lamurim lucrulu mai bine, vom spune celor'a ce dóra nu sciú ori se facu a nu sci, li vom spune că intre Aradu si Caransebesiu, relatiunea séu cestiunea nu este asia ca si între Rom'a si Cartagine, cà fiecare parte credea pentru sine o conditiune de existintia a umil'i pre cealalta parte, ci relatiunea între noi si dieces'a surora este cea din sant'a evangelia cu lucratorii. Unii s'au dusu la lucru desu de diminétia — si acei'a suntem noi. Altii au venitu la lucru la ôr'a a un-spre-diecea — si aceia sunt Caransebesienii. Va veni acusi Domnulu viniei si va dá plata, celor'a cari au venitu tardiu plata de diu'a intréga ca si celor'a cari au venitu deminétia. Si nu ne vom superá de plat'a fratiloru, ci ne vom bucurá daca Domnulu se va îndurá se primésca si lucrulu nostru, se ni-lu colaudeze, si se ni dee si nóa o plata cutarea din bunetatea lui cea fara de margini si din isvorulu celu nesecat.

* * *

La acestu articlu face onorat'a Redactiune a „Luminatoriului,“ din a sa parte, urmatóarele observatiuni:

Amiculu nostru din Aradu ni este pré binevenitu cu acést'a tema de carea voiam si noi se ne ocupám din alu nostru propriu indemnulu, in dragulu dreptatii si adevérului.

Am veditu si cetitu si noi cu durere sufletésca atacurile nemeritate si dejositóre fatia de I. P. S. Sa, dlui Episcopu Ioan Metianu din Aradu. Nu potém sci cari sunt motivele atacului la confratii nostri dela „Tribun'a,“ dar atât'a pricepem că efectulu loru nu pôte fi decât daunosu; de a desgustá pre I. P. S. Sa dlui Episcopu Ioan Metianu.

Protestám cu tóta seriositatea si cu tóta curatiunea sufletulu contra acestui efectu immoralu, nedreptu si asupritoriu.

Noi, cesti ce suntem mai aprópe de inaltu Pré S. Sa, cari gustám din fruptele osteneleloru sale, cari deci ne considerám mai îndreptatiti a ni spune verdictulu asupra dlui Episcopu Metianu, desi-i suntem contrari in cele politice, desi ne aflám in unele cestiuni in opozitiune fatia de in. Pré S. Sa, totusi ca ómeni iubitori de adevéru si de dreptate, ca ómeni tematori de Ddieu, ca ómeni ce scim face deosebire între persóna si între scopu, — fatia de „episcopulu“ Ioan Metianu, pentru faptele lui numérose si considerabile, pentru zelulu inflacaratu bisericéscu culturalu, pentru neobosit'a lui activitate, pentru neadormit'a lui ingrijire, nu potém de câtu se-lu admirám, venerám si laudám. Dieces'a Aradului de astadi, carea nainte de 10—11 ani eră mai devastata si mai seraca ca un'a ce n'aru fi existatu nici candu, este intr'adeveru in fruntea dieceseloru nôstre, si acestu meritu compete numai dlui Episcopu Ioan Metianu, parte pentru propriiele sale sacrificii si ostenele, parte pentru iniciativele ce totu déun'a de la Inaltu Pré S. Sa au purcesu.

Noi am aflatu si aflám nemultiamire in *tienu'a politica* a dlui Episcopu Ioan Metianu, in óre-care preocupatiune a in. Pré S. Sale pentru ori contra cutarorulu persóna, s. a. s. a. dar pentru acestea lu-combatemu, ii facemu opozitiune, inse din adevératele sale merite nici o data nu i-amu detrasu nici ii detragemu nimicu; si d'aceea precum ne simtimu chiamati a-lu combate, pre atâtu de îndetorati ne simtimu a-lu aperá cand e atacatu pe nedreptu si a protestá contra dejosirei si batjocórirei lui.

Astfelu cuprindemu noi postulatele dreptatii si ale adevérului precum pe cele ale intereselorú nôstre binepricepute.

Septicismulu.

(Dupa A. B. S.)

(Continuare si fine.)

Multu a contribuitu la aceea directiunea educativa de astadi a junimei, despre care sustienu unii, că numai mai tardiu trebue vorbitu inaintea ei despre adevéruurile religióse, atunci adeca, candu ea insasi pôte se mediteze despre acelea, si candu ea insasi pôte se scruteze adevéruulu, — o chiar asia de mare absurditate, cási candu s'ar sustiené, că e mai bine a plantá in prunci iubirea si stim'a contra parinti séu contra binefacetorii loru numai atunci, candu priceperea prunculu s'a desvoltatu de ajunsu pentru a esaminá, ca in ce stau acele binefaceri primite. — Mai multu inse a contribuitu si inlesnirea stricaciósa din dilele nôstre, candu fiecare, care are placere si capacitate, cá se latiésca ideile sale adevérate séu false, le pôte propagá pré usioru prin presa si brosiuri asia, că ceeace au con-

reputu si propagatu astfelu de semi-docti, aceea érași o cetescu ómeni semi-docti, caror'a lipsindu-le si cea mai mica dosa de cunoscintie temeinice, suntu necapaci pentru o scrutare si esaminare fundamentala, si unu cuventu aruncatu cá in ventu nerumegatu lu-tienu de o profetie misterioasa, profunda, posibilulu lu-confunda cu sigurulu, si frumosulu lu-porecescu de bunu. Mult'a cetire din partea tinerimei, fara considerare la contienutulu opului, nu o luminéza, ci numai i-conturba imaginatiunea, si putien'a spoiéla de cunoscintia cascigata, nasce increderea pré mare in sine, candu apoi despretiuesce o esaminare mai importanta, si aprofundarea in secretulu adevéruului o tiene de o sfortiare scolastica nebuna.

Semi-doctismulu e chiar asia de insielatoriu si periculosu pentru sufletu, cá si lumin'a palida a lunei ascunse dupa nuoru facia de ochii si pasii unui calatoriu. Vede omulu, dara vede in o lume de visuri; corpurile au altu aspectu, alte innaltimi, departarile aparu aprópe, cele de aprópe departe.

Semi-doctii despretiuescu aprofundarile scientifice si crédu, cá pricepera si mintea loru suntu indestulitorie, cá se pipae si se prinda cu man'a aceea, ce stricte numai obiectulu cugetarei póte fi, nu inse lucru de aducere a-minte mortu. Nici nu viséza ei pana unde se intinde domeniulu facultatii intipuitive si ca ei numai órbea in acel'a de-multeori, candu cugeta cá pasiescu pe fundamentulu celu tare alu adevéruului.

Inse adeseori se nasce inclinarea spre indoieii religioase, care in fine dá ocasiune la ne-redintia completa, din motivulu cu totulu contrariu. Adeseori se nasce aceea nu din usiuretatea mintiei, ci chiar din o *educatiune preste mesura religioasa*. Constrengu adeca pre baieti la cercetarea bisericeii, unde ei nici ceea ce se intempla acolo nu potu cuprinde, nici invetiatura edificatória nu afla. De aici uritulu, éra din acest'a disgustulu catra órele de rugaciune si catra serviciulu divin comunu. I-invétia rugaciuni, si acele le repetéza in tóta diu'a cu ei, fara cá se póta ei cuprinde pretiulu si deplinulu intielesu alu acelor'a, prin ce apoi lucrulu degeneréza in datina, convorbirea cu Adevéruulu supremu apare naintea loru cá o ceremonie si exercitiu netrebnicu, éra religiunea — o fórma esterna séca.— Séu cá se opintescu a influentiá asupra facultatii loru intipuitive, si a le miscá simtiemintele, si credu cá au facutu unu lucru mare, daca vorbindu-le cu multa verva despre patimele Mantuitoriuulu pentru noi, séu despre faptele santiloru, au potutu furá nisce lacrimi fortiate din ochii loru; dara candu urméza dilele propriei cugetari, si impreuna cu celea dilele patimeloru si placeriloru escitatorie; candu prin multa cetire fara ratiune, vreo cunoscintia — fie intipuire audita cu ceva mai nainte devine naintea loru nesuferita si fara pretiu: atunci pentru cunóscerea uniceii retaciri suspiciunéza tóte celelalte adevéruuri ale credintiei, comunicate cu ei, pentru ca e in natur'a omului mai bine se tréca din o estremitate in alt'a, decát se pasiésca pre calea de mijlocu a adevéruului, care conduce pre cararea cea stremta croita — printre retacirile asiediate de ambe partile.

Chiar asia de nulli ómeni se potu vedé, cari in e-tatea loru frageda au fostu constrensi la pietate afectata, devenindu mai tardiu pré liberali, cá si cum se potu vedé sceptici escesivi devenindu in batrametiele loru evlaviosii cei mai entusiasti. Caus'a e, cá stmtiemintele nu suntu adevéruuri stabile, si atitiemintele imaginatiunei numai nu facu convingerea insási.

Si aceea este o urmare neaperata a culturai super-ficiale si irreligióse din timpulu nostru, cá atari ómeni, cari voescu se judece despre tóte si se cunóscá tóte, cunoscu fórte putienu natur'a facultatilo-ru spirituale si hota-

rele eterne ale acestor'a, pentru ca acest'a e unulu dintre obiectele cele mai grele de scrutatu. Dreptu ca ei aru tiené de o nebunie silinti'a de a scrutá acelu secretu alu puteriloru naturei, in puterea caror'a plantele si animalele suntu dotate cu instinctele cele mai miraculóse: dara nu li-se pare nenaturala tendenti'a de a cuprinde cu puterea mintii fiinti'a si originea lumei si a Dumnedieirei, cu mesuri marginite — nemarginitulu! Restrinsi fiindu intre limitele inguste ale simtitiuniloru, voescu se aduca judecata despre lumea transcendentalá, a carei esistintia nu o potu negá; séu cá se incumeta a negá transcendentalitatea, fiindu ca nu o vedé, dara tienu cu pré multa credulitate de adevéruuri atari lucruri, despre cari ei au cunoscintia mijlocita numai — dupa asecurarile altor'a. Astfelu purcedu ei la scrutarea transcendentalitatii peste limitele cunoscintiei omului, si atunci apoi se jóca cu visurile imaginatiunei crediendu ca au descoperitu adevéruulu. Nu observéza ei, cá a pasi preste hotarele ratiunei e o nebunie, si daca ar trebni negatu totu ce e necuprindibilu atát'a ar insemná, ca si candu aru negá fiinti'a loru propria, sufletulu seu, care in sene luatu e chiar asia de putienu cuprindibilu, cá si fiinti'a si majestatea lui Dóieu, si secretulu naturei lui.

Necredinti'a (scepticismulu) este deci pentru fiecare omu o stare nenaturala, o calamitate sufletésca totu asia de mare, cá superstitiunea. Acea fiindu pré putiena, éra acést'a pré multa, amendóue de o potriiva nascu rele, pentru aceea, dice si Apostolulu cá *„barbatulu indoieilnicu e neconstantu in tóte caile sale“*! Nu numai atat'a. dara scepticulu elu insusi si conturba liniscea, si nu are unu punctu fixu, de care se se póta radiem'a; se clatina intre nesigurantie pline de griji, fiindu in contradicere cu sene insusi. Vede natura plina de minuni, si se intréba: Cine si unde este Creatoriuulu? Provedinti'a si dice elu-nu este óre o intemplare órba? Vede elu *unirea tuturoru popóreloru de mai multe mii de ani* (bine se ne insemnánu acést'a) *in adorarea unui adevéru supremu*, si numai elu stá indoindu-se si nesiguru, ca óre omenimea intréga e nebuna, séu numai elu singuru!? O voce interna i-siop-tesce; nu poti se pieri, este ceva neperitoriu in tine, — si elu totusi se indoiesce in destinatiunea marétia a sufletulu seu pentru nemurire! Nu crede elu nimic'a fara vre-unu semnu aratatu, si decatu se créda asia ceva, mai bine crede *imposibilulu!*

Intre acestea contradiceri deprimatórie nu e elu fericitu. Cade in desperare, si descopere ochiloru streini calamitatea sa sufletésca, de care cu dreptu cuventu rosiesce, fiinduca aceea lu-face nedemnu de increderea publica, si atunci blastema elu cultur'a sa si cunoscintiele sale, cu cari elu s'a opritu la mijloculu calei adevéruului.

Multi dintre acesti'a, cari n'au credintia si nu voescu a cunóscé religiune, desi mereu i-simtiescu lips'a, cadu in fine in trista desperare. Pentru ei lumea devine mórtá, unu jocu de umbre fara insemnatate, unu cursu rece de fortie nemilóse séu casuri órbe, in cerea ei se simtiescu streini. Pentru ei nu esista mai multu nici o fericire reala pe pamentu; si potu, ce e dreptu petrece, potu se amutiésca simtiurile loru, si catev'a clipe se fie voiosi: dara a se bucurá cu adevératu de esistinti'a loru, aceea nu o potu face. Pentru ei nu se afla unu adevéru a totu iubitoriu, pe care se-lu póta numi Dumnedieulu, parintele loru; nu au nici unu spiritu divin in lumea spiriteloru, pre care se lu-póta numi amiculu, sprijinitoriu si rescumperatoriuulu loru. Loru nu li suride nici o bucurie in sinulu vietii casnice, pentru cá acela, care móre dela inim'a loru, e mortu pentru eternitate. Nici o radia de sperantia nu li suride loru din departarile eternitatii, dorulu inimei loru i-contradice credinti'a loru cea stupidá in imposibilitate; ordinea lumei este spulberata in ventu

dinaintea lor, armoni'a sufletelor lor cu minunile si legile naturii e rupta; nici o bucurie nu li-e statornica, nici o consolatiune nu au in durerile lor!

Intrebu acum: póte óre superstitiunea cu descantecele si grozaviele sale imaginate se tortureze mai spaimentatoriu pe unu muritoriu, decât necredinti'a cu presupunerile si contrastele sale, basate, pre fantasi'a cea seductória? Nu numai placerea de viétia si fericirea familiara o nimicesce ireligiositatea, ci ruinéza si fericirea intregéi societáti civile, pentruca cine nu afla pacea dorita *in sine insusi*, o cauta pre aceea in bucurii esterne, si se crede fericitu, daca cainti'a sa dupa cele perdute o póte comunica si altor'a. Cine nu are eternitatea cá scopu alu viétii, traesce pentru visulu dilei de astadi. Cine nu voesce se scie de nici o dieitate, léga amicitia cu totu ce in acésta viétia omenésca póte se-i tinda órece despagubire. Cine e in retacire in privinti'a destinatiunei mai inalte a sufletulu seu, ce virtute, ce jertfe pentru binele comunu, si ce pietate póte se aiba? Religiunea e pentru unulu cá acel'a o scornitura, adoratoriulu ei unu fariseu séu unu fantastu; viétia nu are pentru elu altu pretiu decât satisfacerea placérilor sale grabnicu disparetória, lumea nu e mai multu locu santu naintea lui. Totu ce e maretiu si demnu de stima a disparutu dinaintea lui, totulu e o amagire. Nu pentru Ddieu, eternitate si umanitate traesce elu, fara numai pentru sine. Egoismulu e Dummedieulu lui; biseric'a, patri'a, onórea si virtutea le considera si are numai de instrumente vile ale iubirei de sine.

Astfelu sta elu isolatu, lipsitu de totu ce e placutu si santu; numai prin lipse animalice si prin frica mai este elu legatu de viétia soeiala. Dati-i lui tronu regescu, si elu in unu modu tiranosu va despoia natiunile de fericirea lor, cá se satisfacá patimelor sale. Puneti-lu in sirulu celor asemenea lui, si elu se vá jucá cu juramentulu, cáci scopulu viétii lui e folosulu propriu — egoismulu orgoliosu. Elu va considerá de unu ce ridiculu a sacrificá pentru natiune si umanitate, din parte-i inse ar stinge tóta lumea pentru arbitriale sale.

Eca unde lu-duce pre omu necredinti'a religiósá!

Inca si acum arata ómenii cu degetulu nefericirea seclelor trecute, ticalosi'a ómenilor si sterpirea natiunilor, pre cari le-a trasu dupa sine intunereculu, superstitiunea si fanatismulu religiosu. Va veni timpulu, cand vor cugetá si succesorii nostri la calamitátile timpului presinte, la rezultatele necredintiei religiósé, la materialismu, adóratu astadi cá unu idólu, si la slabirea si decadinti'a popórelor provocate prin acelea, — pentruca lege eterna a naturii si a ratiunei e, cá numai calea fericirei, adeverulu e ascunsu intre extremitátile pré multului si pré putienului, — éra din degenerarea mintii omenesci nici cand nu póte se se nasca binecuvéntare!

Ioanu Evutianu,
preotu romanu.

D i v e r s e .

* „*Fóia diecesana*,” organu bisericescu, scolaru, economicu si literariu alu Eparchiei ortodocse resaritené romane a Caransebesiului, anunciata prin cerculariulu Pré Santiei Sale, parintelui Episcopu Ioan Popasu, publicatu de noi in numerulu trecutu va aparé cu incepere dela 5 Ianuariu 1886.

Din program'a acestei foi estragemu urmatórele:

„*Fóia diecesana*” va dá locu in partea s'a oficiósá tuturor publicatiunilor, emanate dela diferitele oficii si foruri ale diecesei, precum: ordinatiuni, cerculare, edicte, concurse etc. De asemenea va cuprinde si o parte, menita studiului scientificu si literariu. Cá atare va publicá trac-

tate, alese din cerculu de activitate alu preotimei, va publicá materii privitória la cantarea bisericesca melodica si armonica, tractate din sfer'a instructiunei elementare, din economia si higiena.

Abonamentulu la „*Fóia diecesana*” va constá pre anu 5 fl. pre jumetate de anu 2 fl. 50 cr. Corespondentiile sunt a-se adresá la redactiune, ér banii de prenumeratiune la tipografi'a diecesana din Caransebesiu.

Salutandu din parte-ne pre suror'a nóstra din Caransebesiu si impreuna lucrátoria in vii'a Domnului i-dórimu viétia indelungata si celu mai bunu succesu in gréu'a missiune, ce a luatú asupra-si!

* *Multiemita publica.* Subscriulu in numele comitetulu parochialu, esprimu si pre acésta cale, cea mai adena multiemita locuitoriulu si credinciosulu din locu Mihaiu recte Adamu Porge, pentru donarea unei „carte de evangeliu,” in favorulu bisericii din locu. Indurarea lui Ddieu fie asupra lui in tóta viétia s'a. Serbesci, 18. Dec. 1885. Pentru comitetu: N. Groza, preotu adm.

* *Concertu.* Corulu plugariloru romani din Beregsu va arangia in sér'a de 7-19. Ianuariu 1886 unu concertu impreunatu cu dansu. Venitulu curatu este menitu jumetate pre seam'a Alumneulu romanu din Timisióra, ér jumetate pre seam'a fondulu corulu din Beregsu.

* *Corulu vocalu romanescu din Biserica alba* va arangia in sear'a de 31 Decemvre a. c. in localitátile societáti germane de cantu dela „Burg” o serata. Dupa trei piese, esecutate de coru se va jucá pies'a „Germanii in Africa,” representatiune comica; ér dupa aceea va urmá dansulu.

* *Presiedinte alu republicei franceze* s'a alesu de nou cu o mare maiortate fostulu presiedinte Iules Grévy.

† *Necrologu.* In diu'a de 18/30. Decemvre a. c. a trecutu la cele eterne An'a Popovicu, nascuta Popovicu soci'a parintelui Ioan Popovicu din Inandu — fiendu in etate de 32 de ani si in anulu cinsprediecelea alu fericitei sale casetorii. Pre reposat'a in Domnulu o deplange neconsalabilulu ei sociu, precum si fii sei minoreni; Traianu, Mari'a si Alecsandru, mai departe fratele seu Alecsandru, sor'a s'a Mari'a, maritata Ioan Cost'a, cumnat'a s'a Elisabet'a Popovicu, cumnati Nicolau Popovicu, preotu in Tinc'a si Aron Popovicu, invetiatoriu in Inandu, precum si alti consangeri.

Remasitiile pamentesci ale defunctei s'au depusu spre odichna eterna in 19/31 Decemvre a. c.

Fie-i tierin'a usióra si memori'a binecuvéntata!

POSTA REDACTIUNEI.

Parochulu betranu in B. Ti-multiemimu pentru felicitá-rile primite de serbatorile Nascerei Domnului. Dar mai multu ti-multiemimu pentru promissiuinea, ca in anulu viitoriu vei continuá cu multu interesantele Dtale epistole. Aceptámu acum de multa aceste epistole, dar mai multu, decât noi ascépta publiculu cetitoriu. carele a cetitu totdeun'a cu unu viu interesu epistolele Dtale. Pana la revedere ti-dórimu anu nou fericitu!

Dlui N. F. in P. Tractatatu Dtale lu-vómu publicá in unulu din nrii viitori.

Dlui X. in C. Se ne ierti, dar tractate cari atingu de aprópe persóne nu incapu in cadrulu programei nóstre, astfelu cele tramise nu le pótemu publicá.

Dlui E. in V. Cu privire la intrebarea, ce ai binevoitu a-ne adresá ti-respondemu, ca nu este in datin'a nóstra a promite, ci a face. De aceea nu promitemu nici unu felu da imbunatatire pentru anulu viitoriu. Sperámu inse ca ne va succede a face unele imbunatatiri, cari nepromise voru fi cu atât mai bine venite publiculu.

INVITARE DE PRENUMERATIUNE

LA

„BISERIC'A si SCOL'A.“

Fóia bisericesca, scolastica, literara si economica.

Cu inceputulu anului 1886 deschidemu abonamentu nou la „Biserica si Scol'a.“

Rugãmu pre toti domnii abonenti de pana acuma, cari dorescu a avé fói'a nóstra si pe viitoriu, se binevoiesca a tramite la „Tipografi'a diecesana“ pretiulu de prenumeratiune care e :

Pentru Austro-Ungari'a pe unu anu 5 fl.— cr.

„ „ „ „ „ ¹/₂ „ 2 fl.50cr.

Pentru Romani'a si strainetate pe anu 14franci.

„ „ „ „ „ pe ¹/₂ anu 7 „

Sprijnulu moralu si materialu, de care pana acuma s'a bucuratu fói'a nóstra, ne indreptatiese a sperá, cà si in viitoriu vom fi imbratisiati de aseminea simpatii calduróse precum si de buna voínti'a nestramutata a On. Publicu cetitoriu.

Redactiunea.

Concurs.

Nimicindu-se alegerea prima de preotu efeptuita in 11 Febr. 1884, prin decisulu Ven. Consistoriu din Caransebesiu dto 2 Noemv. 1885 Nr. 687 B., se escrie pe vacanta parochia din Seleus, de clas'a II-a protop. Panciovei, comit. Torontalu, concursu nou cu terminu pana in 6 Ianuaru 1886.

Emolumintele sunt: 1) sesiunea parochiala de 34 jugere catastrale, anume 24 aratura si 10 livada. 2) Birulu preotiescu de 150 fl. pe anu in bani gat'a. 3) Stol'a usuata dela 250 case cu 1350 suflete, care face pe anu circ'a 350 fl. v. a.

Doritorii de a recurge la acésta parochia sunt poffiti a se presentá pe serbatorile nascerei Dlui ori in alta serbátore in biserica din Seleus spre a-si aretá desteritatea in cantarea si tipiculu bis. Petitiunile instruite conf. §. 13 din statut. org., apoi adresate catra comitet. parochialu din Seleus au sè se tramita M. On. Dnu adm. protop. Aron Bartolomeiu in Dolova, pana in 6 Ianuaru 1886 inclusive. Petitiunile intrate mai tardiu nu se vor luá in considerare.

Alegerea se defige pe diu'a de 8 Ianuaru 1886.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: ARON BARTOLOMEIU, m. p. adm. protop.

Pentru indeplinirea parochiei a III-a vacanta de clas'a I., din comun'a bisericesca romana gr. or. Pecic'a-romana, comitatulu si protopresviteratulu Aradului, prin acést'a se escrie concursu cu terminulu de alegere statoritu pe 30. Ianuaru 1886, st. v. adeca: pe diu'a SS. trei erarchi Vasiliu, Gregoriu si Ioanu.

Emolumintele sunt:

1) Un'a sesiune estravilan camasata din pasculu comunalu cá pamentu nou inpartitu de curend cu adauge-

rea pasiunei cadiende dupa o sesiune, in estensiune de 45 jugere pamentu clasificatu de clas'a I.

2) o gradina sub vii din pasiune, inpartita dupa sesiune, pamentu aretoriu de clas'a I., in estensiune de 2 jugere si jumetate.

3) birulu dela peste 300 case, dupa usulu de mai nainte in comuna folositu.

4) stolele dela inmormentari si cununii dupa cum se useza in comuna.

Conditiiunile:

Respectivulu alegendu de preotu se poftesce se fie romanu de nascere, se aiba VIII clase gimnasiali cu maturitate, testimoniu de calificatiune pentru parochii de frunte, se fie in stare a suplini postulu de invetatoriu la vre-o clasa dela scol'a confesionala superióra din locu, anume va fi indetoratu a instruí si o clasa din scol'a superióra fara vre-o alta remuneratiune.

Recurrentii se vor presentá in unele din dumineci ori serbatori la biserica spre a-si aretá desteritatea in cele rituali;—recursele pentru parochia adresate catra comitetulu parochialu le vor suscerne protopopului respective admin. protopopescu alu Aradului Moise Bocsianu la Curticiu.

Pavel Bodrogian, m. p.

Ioan Efticiu, m. p.

vice-presied. comit. paroch.

not. subst. alu com.

In contielegere cu: MOISE BOCSIANU, m. p. adm. prot.

Pentru parochi'a vacanta de III-a clasa din comun'a Luncaspria, protop. Beiusiului, inbinata cu postulu invetatoriescu la terminulu din 24 Noemvre a. c. publicatu in fói'a „Biserica si Scol'a,“ neaflandu-se nici unu recurrentu, se escrie concursu nou, pe langa acelesi emoluminte insirate in Nr. 44. 45 si 45, din fói'a „Biserica si Scol'a,“ a. c. cu terminu de alegere pe Dumineca 12 Ianuaru 1886.

Doritorii de a ocupá acést'a parochie au a-si trimite recursele instruate conform regulamentulu pentru parochii, subscrisului pana la 11 Ianuaru 1886, éra in 12 se vá tienea alegerea.

Rabagani 15 Dec. 1885.

In contielegere cu Comitetulu parochialu din Luncaspria.

Elia Moga, m. p.

protop. Beiusiului.

825/1885.

Edictu.

Conform decisului Ven. Consistoriu eparchialu alu Aradului de dto 24. Octomvre 1885. Nr. 3859. B., prin acést'a e provocatu Stefanu Kobzás din Giul'a-germana,— carele nainte de acést'a cu 23 de ani au pribjitu in lumea larga, si ubicatiunea nu i-se scie,— ca in terminu de 6 luni, sè se prezenteze la Scaunulu protopresviteralu alu Chisineului in Chitighazu, cãci de altmintrelea in procesulu divortialu intentatu contra lui de muerea sa Mari'a Papp (Pupuj) inaintea numitului foru, si in absentia lui se va aduce sententie meritoriala, conform §-lui 123 din Regulamentulu pentru procedur'a judecatoriesca in cause matrimoniale.

Chitighazu, (Kétgyháza) la 17. Decemvre 1885.

Petru Chirilescu, m. p.

protopresviteru.

